

BE-A0518_116805_115535_DUT

Archief van de abdij Grimbergen

Het Rijksarchief in België
Archives de l'État en Belgique
Das Staatsarchiv in Belgien
State Archives in Belgium

This finding aid is written in Dutch.

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF:	3
Raadpleging en gebruik	4
Voorwaarden voor de raadpleging	4
Voorwaarden voor de reproductie	4
Geschiedenis van archiefvormer en archief	5
Archiefvormer	5
Archief	5
BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN	7
Archief van de abdij te Grimbergen	7
I. Algemeen	7
A. Privileges	7
B. Leden van de abdij	7
C. Varia	8
II. Goederen, inkomsten en lasten	8
A. Algemeen	8
B. Cijnzen en renten	9
C. Kapel van lint	10

Beschrijving van het archief:

Naam archiefblok:
Abdij Grimbergen

Periode:
1285-1796

Archiefbloknummer:
BE-A0518.1807

Omvang:

- Omvang geïndexiseerd: 0.33 m
- Laatste bestanddeelnummer: 24773.00

Archiefbewaarplaats:
Rijksarchief te Leuven

Raadpleging en gebruik

VOORWAARDEN VOOR DE RAADPLEGING

De archiefstukken zijn vrij raadpleegbaar.

VOORWAARDEN VOOR DE REPRODUCTIE

Voor de reproductie gelden de voorwaarden in tarieven van toepassing in het Rijksarchief.

Geschiedenis van archiefvormer en archief

ARCHIEFVORMER

Na twee vruchteloze pogingen werd de norbertijnerabdij van Grimbergen uiteindelijk in 1127 gesticht door Arnold en Gerard, zonen van Walter Berthout. Aanvankelijk kende de instelling ook een vrouwelijke gemeenschap, die aan de basis lag van de priorij van Nieuwenrode (ca. 1139), maar deze verdween op het einde van de 13de eeuw. De religieuzen hielden zich vooral bezig met de ontginning van landbouwgronden en waren actief in de zielzorg in de naburige parochies, met name in Strombeek, Meise, Sint-Brixius-Rode, Oppem, Wemmel, Ramsdonk, Neder-over-Heembeek, Relegem, Berchem,...

De abdij werd al snel begiftigd met talrijke privileges en prerogatieven die werden bevestigd door verschillende pausen zoals Eugenius III (1147) en Alexander III (1179). Mede hierdoor wist ze een uitgebreid patrimonium uit te bouwen. Ten tijde van de Opstand ging hier veel van verloren. Ook het abdijencomplex zelf werd in 1579 bijna volledig verwoest. Vanaf de tweede helft van de 17de eeuw zou Grimbergen echter een economische heropleving kennen. Die maakte dat de jaarlijkse inkomsten van de instelling in 1787 37262 gulden bedroegen. Hiertegenover stonden 37205 gulden aan uitgaven. De abdij bezat op dat moment pachthoven in Marcq (bij Edingen), Puurs, Ruisbroek, Hellegat, Niel, Keerbergen,... Haar landerijen strekten zich uit over Beigem, Bever, Borgt (Grimbergen), Brussegem, Kapelle-op-den-Bos, Elewijt, Epegem, Grimbergen, Haren, Heist-op-den-Berg, Hombeek, Humbeek, Imde, Keerbergen, Londerzeel, Machelen, Merchtem, Meise, Nieuwrode, Opwijk, Rijmenam, Zemst, Sterrebeek, Strombeek, Wemmel, Wolvertem,... De religieuzen bezaten tiendrechten in Grimbergen, Meise, Keerbergen en Beersel, goed voor een opbrengst van 10346 gulden/jaar. Ze beschikten over refuges in Mechelen en Brussel. In deze laatste stad bezaten ze daarnaast ook verschillende huizen in de buurt van het park. Aan de vooravond van de Franse Revolutie telde de gemeenschap 48 religieuzen, waarvan er 20 actief waren in de zielzorg. Begin 1796 werd de abdij onder sekwestering geplaatst en op 8 november van datzelfde jaar afgeschaft. Niet veel later werden de gebouwen, net als de bijhorende goederen, openbaar verkocht. De bibliotheek en het archief van de gemeenschap bleven echter geconfisqueerd. Pas in 1834 zou de Grimbergse communiteit een doorstart kennen in het heropgebouwde abdijcomplex.

ARCHIEF

Het beheer van het grote domein dat de abdij van Grimbergen bezat, resulteerde in een omvangrijk archief dat voor het merendeel ter plaatse wordt bewaard. In het Rijksarchief bevinden zich slechts enkele geïsoleerde stukken, waaronder een lias met documenten die in 1819 werd verworven. Deze bescheiden werden in 1922 door Alfred d'Hoop in zijn inventaris van het

Brabants Kerkarchief opgenomen en in 2001 naar het nieuwe Rijksarchief in Leuven overgebracht.

Beschrijving van de series en archiefbestanddelen

ARCHIEF VAN DE ABDIJ TE GRIMBERGEN

I. ALGEMEEN

A. PRIVILEGES

- 8257** Authentiek afschrift van de bul van paus Eugenius III uit 1147 die de privileges en bezittingen van de abdij bevestigt, in het bijzonder met betrekking tot de 'altaren' van Wemmel, Berchem, Relegem, Ramsdonk, Meise, Oppem, Nieuwrode, Strombeek,... [17de eeuw].
1 omslag
- 8258** Authentiek afschrift van de bul van paus Alexander III uit 1179 die de voorrechten en bezittingen van de abdij bevestigt, in het bijzonder met betrekking tot de altaren van Wemmel, Berchem, Relegem, Ramsdonk, Meise, Oppem, Nieuwrode, Strombeek,... [17de eeuw].
1 omslag
- 8259** Authentiek afschrift van de bul van paus Innocentius IV uit 1246 die de voorrechten en de bezittingen van de abdij bevestigt, in het bijzonder de altaren van Wemmel, Berchem, Relegem, Ramsdonk, Meise, Oppem, Nieuwrode, Strombeek,... 1707.
1 omslag
- 8259 /2** Afschrift van een charter van hertog Jan I van Brabant. 1285.
1 stuk
- 8259 /3** Vidimus door het kapittel van Breda van een octrooi verleend door Filips de Goede aan de abdij van Grimbergen. 1507.
1 katern
- 8259 /4** Akte vanwege de abt van Grimbergen aan de abt van Dielegem waarin een gebedsbroederschap tussen beide abdijen wordt gesloten 1773.
1 charter
- 8260** B. LEDEN VAN DE ABDIJ
Intern geschil tussen Cornelius Willems, regulier kanunnik van de Sint-Corneliusabdij van Ninove, en zijn oversten, dat werd voorgelegd aan de abt van Grimbergen, als vicaris-generaal van de premonstratenzerorde. 1695.
1 omslag

-
- 8261 Akte van Lodewijk XV, koning van Frankrijk, die de abtsfunctie onder bepaalde voorwaarden aan Franciscus Casens toekent. 1747.
1 stuk
- 8262 Brief betreffende de professie van Simon Joseph Margé. 1786.
1 stuk
- 8263 C. VARIA
Stukken betreffende de bijstand gevraagd ten gunste van de slachtoffers van een brand te Aarlen. 1785.
1 lias
- 8264 Lijst van kostbare schilderijen van de abdij. [18de eeuw].
1 stuk
- II. GOEDEREN, INKOMSTEN EN LASTEN*
- 8265 A. ALGEMEEN
Aktes betreffende de overdracht door de abdij van goederen gelegen te Anderlecht aan Jacques Tack. 1373, 1374.
2 charters in transfix
- 8266 Overeenkomst tussen de abdij van Grimbergen en de familie van kanunnik Fredericus Van Meerbeek over een onverdeelde boedel gelegen te Melsbroek, Zaventem en Ohain. 1478.
1 charter
- 8267 Verkoopakte van negen bunder land gelegen te Grimbergen. 1581.
1 stuk
- 8268 Overeenkomst tussen de abdij en de stad Brussel betreffende te betalen vergoedingen in ruil voor het verlies van de inkomsten uit tienden door de bouw van het kanaal. 1608.
1 katern
- 24773 /2 Kaartboek van de goederen van de abdij, opgesteld door Jan Van Acoleyen. 1696.
1 deel
- 8269 Toelating gegeven door de Raad van Brabant om een aftakkingsbuis voor een riool te bouwen in Salazarstraat te Brussel. 1778.
1 stuk
- 8270 Afbakening van weiden gelegen te Merchtem en behorende tot de abdijen van Grimbergen en van Sint-Niklaas te Veurne. 1779.

2 stukken

- *** Figuratieve kaart van gronden gelegen te Keerbergen 1779.
- 8271 Opmeting van gekapte stenen voor het gebouw van de abdij nabij het stadspark te Brussel. 1782.
1 stuk
- 8272 Staat van goederen en lasten van de abdij, bestemd voor de centrale regering. 1787.
1 katern
- 8273 Staat van goederen en lasten van de abdij, opgesteld door N. Sicard, raadsheer van de Rekenkamer. 1788-1789.
1 lias
- 8274 Staat van goederen en lasten van de abdij, doorgegeven aan de administratie der Domeinen. 1795.
1 omslag
- 8275 Dossier inzake de afschaffing van de abdij. 1795-1796.
1 omslag
- 8264 /2 Register van pachten van goederen van de pitancie van de abdij. [Begin 15de eeuw].
1 deel
- 20326 Pacht van een boerderij te Brussegem, gegeven aan Hendrik Tsas. 1524 (n.s.).
1 stuk
- 20327 Overdracht van terreinen door de kerkfabriek van Sint-Agatha-Berchem die aan de pastorie zouden worden toegevoegd. 1731.
1 stuk
- 8276 B. CIJNZEN EN RENTEN
Cijnsboek van goederen onder Beersel, Putte, Machelen, Berlaar, Keerbergen, Rijmenam en Massenhoven. 1556.
1 deel
- 8277 Cijnsboek in het kwartier van Keerbergen. 1608-1609.
1 deel
- 8278 Dossier inzake een heffing door de overheid van 50000 gulden. 1760.
1 lias

-
8279	Rentes ten laste van de Bank van Wenen, de Staten van Brabant en de stad Antwerpen. 1766-1785.	1 lias
8280	Rente verschuldigd door Franciscus Scheers. 1787.	1 stuk
8281	Erfelijke rentestichtingen. [18de eeuw].	1 pak
8282	Akten van rentestichtingen. [18de eeuw].	1 pak
C. KAPEL VAN LINT		
8283	Bul van Paus Nicolas V waarin hij de stichting van de kapelanie van Lint te Grimbergen door Nicolas de Heetvelde goedkeurt. 1450.	1 charter
8284	Aflaatbulle. 1451.	1 charter
8285	Stiching van drie missen per week krachtens het testament van Beatrix van Musene, echtgenote van Nicolas van Heetvelde. 1485.	1 charter